

Pandemia to test dla systemu ochrony zdrowia

Rozmowa z dr hab. Joanną Jasińską, prorektor ds. dydaktyki i rozwoju Warszawskiej Uczelni Medycznej im. Tadeusza Koźłuka

Pani Profesor, 21 listopada odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Warszawskiej Uczelni Medycznej poświęcona współczesnej pielęgniarce i położnej w dobie aktualnych potrzeb zdrowotnych i zagrożeń. Wydarzenie skupiło wybitnych przedstawicieli swoich dziedzin, zyskało również duże grono obserwujących – odbywało się on-line. Czy planując forum, spodziewali się Państwo takiego zainteresowania?

Jesteśmy bardzo wdzięczni za takie przyjęcie inicjatywy i samej Konferencji. Do udziału w niej udało nam się namówić wybitnych przedstawicieli swoich specjalności, m.in. prof. dr hab. Irenę Wrońską, dr n. o zdr. Mariolę Głowacką czy o. dr. Krzysztofa Wendlika, przeora klasztoru Paulinów w Warszawie. Pomysł Konferencji zrodził się już w 2019 roku. Miało być to jedno z wielu przedsięwzięć w roku akademickim 2020/2021 w związku z jubileuszem 30-lecia istnienia uczelni. Problematyka kadry medycznej w dobie zmieniających się potrzeb i narastających zagrożeń zdrowotnych wydała się już wtedy niezwykle pilna i potrzebna. Planując forum, myśleliśmy o wpisaniu się w obchody Międzynarodowego Roku Pielęgniarek i Położnych oraz 200. rocznicy urodzin twórczyni nowoczesnego pielęgniarstwa, Florence Nightingale. Podejmując pierwsze działania organizacyjne, nie przypuszczaliśmy, że zakres tematyczny Konferencji będzie aż tak bardzo aktualny

i adekwatny do dynamicznie zmieniających się realiów w systemie ochrony zdrowia, w związku z pandemią COVID-19.

Podczas Konferencji podjęto bardzo palące bieżące tematy, m.in. te dotyczące warunków i organizacji pracy pielęgniarek i położnych w dobie pandemii, warunków kształcenia pielęgniarek i położnych oraz statusu medyków w opinii publicznej.

Dzisiaj, w czasie pandemii, na pierwszy plan wybija się rola medyków. Zagrożenia związane z koronawirusem stały się testem dla systemu ochrony zdrowia. Rzeczywistość pokazała, że pielęgniarki, pielęgniarze, położne są

dr hab. Joanna Jasińska – prof. WUMed
Prorektor WUMed

Specjalista w dziedzinie zdrowia publicznego i medycyny społecznej. Doktor w zakresie zarządzania, habilitacja w zakresie nauk ekonomicznych – zarządzania przedsiębiorstwem. Członek Naukowego Towarzystwa Organizacji i Zarządzania, Towarzystwa Naukowego Prakseologii, Akademickiego Stowarzyszenia E-learningowego i Międzynarodowego, Stowarzyszenia Sport Kinetics oraz Stowarzyszenia Pielęgniarki Cyfrowe. Najważniejsze dziedziny specjalizacji naukowej obejmują zarządzanie, ekonomikę systemów ochrony zdrowia, zarządzanie organizacjami, zarządzanie zmianami w organizacjach medycznych oraz kwestie związane ze zdrowiem publicznym i medycyną środowiskową.

niezastąpionym ogniwiem w walce z wszechobecnym zagrożeniem zdrowia i życia. Jasno widać, że polska kadra pielęgniarska i położnica, w świetle obowiązującego prawa w naszym kraju, a także prawa UE, jest przygotowana do realizacji samodzielnych świadczeń zdrowotnych, w tym przeprowadzania oceny stanu zdrowia, diagnozowania, planowania interwencji terapeutycznych oraz ich ewaluacji, czyli sprawowania kompleksowej opieki również nad pacjentami z COVID-19.

Pragnę podkreślić, że pielęgniarki i położne są jednym z filarów systemu opieki zdrowotnej. Pracując w systemie 24/7 dni w tygodniu, realizują miliony procedur medycznych i świadczeń zdrowotnych. Nie ulega wątpliwości, że system ochrony zdrowia na całym świecie przechodzi jedną z najtrudniejszych prób ostatnich lat. Obecnie, system ten, oprócz wymagań związanych z pandemią, musi mierzyć się z nierozwiązanymi dotychczas i nawarstwiającymi się problemami, m.in. kadrowymi, zaopatrzeniem w sprzęt czy dostępnością świadczeń.

Komitet Organizacyjny Konferencji przyjął formułę trzech paneli eksperckich: Edukacja, e-Zdrowie oraz Pielęgniarstwo i Położnictwo jako dziedziny interdyscyplinarne.

W tematach poruszanych przez mówców znalazły się: problem kształcenia kadr medycznych widziany przez pryzmat zmieniających się priorytetów i potrzeb zdrowotnych, warunki pracy oraz odpowiedzialność zawodowa pielęgniarki i położnej, bezpieczeństwo wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej w czasach pandemii, pielęgniarstwo i położnictwo jako zawody zaufania publicznego. Ważnym tematem było zastosowanie innowacyjnych technologii w ochronie zdrowia, wykorzystanie sztucznej inteligencji i rozwiązań telemedycznych w medycynie. Tu wspierali nas przedstawiciele partnera Konferencji, firmy Comarch Healthcare.

W sytuacji, w której WUMed kształci kolejne pokolenia kadr medycznych, naszą ambicją jest stworzenie najlepszych warunków do najbardziej profesjonalnego, najpełniejszego przygotowania adeptów nauk medycznych do pełnienia przyszłej roli zawodowej.

Jak kadry pielęgniarskie muszą dostosowywać się wraz ze zmieniającymi się

priorytetami i potrzebami zdrowotnymi społeczeństwa?

Znów wracam do realiów pandemii, która już udowodniła, że pielęgniarki, położne oraz pozostały personel medyczny nie są tylko dostarczycielem usług, ale stanowią część etycznego systemu tworzącego solidarność społeczną i poczucie wspólnoty.

Ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej powierzają pielęgniarkom daleko idące kompetencje i samodzielność zawodową, a najnowszy projekt nowelizacji ww. ustawy wprowadza przepis stanowiący, że „Pielęgniarka wykonując zawód, ponosi pełną odpowiedzialność za planowanie, organizowanie i zarządzanie opieką medyczną świadczoną pacjentowi”. Współczesne pielęgniarstwo oparte jest na zupełnie innych założeniach niż ubiegłowieczne. Pielęgniarka i położna obecnie to równoprawny partner w zespole terapeutycznym, obok lekarza i innych równie ważnych profesji medycznych. Pielęgniarstwo to dziś także dyscyplina naukowa. To szeroka interdyscyplinarna wiedza. Od 1996 roku kształcenie pielęgniarek i położnych odbywa się wyłącznie na poziomie studiów wyższych.

Co się zmieniło?

Przede wszystkim zwiększyła się samodzielność zawodowa pielęgniarek i położnych. Mają one możliwość korzystania z uprawnień zlecenia leków, ordynacji leków na receptę, w tym zleczanych samodzielnie. Ma to szczególne znaczenie w realizacji świadczeń medycznych przez pielęgniarki i położne w tak samodzielnych zakresach, jak podstawowa opieka zdrowotna, długoterminowa opieka domowa, opieka hospicyjna, pielęgniarstwo nauczania i wychowania, świadczenia specjalistyczne oraz porada pielęgniarska. Ważną kompetencją pielęgniarek i położnych jest kompetencja formułowania diagnoz pielęgniarskich ICNP Międzynarodowej Klasyfikacji Praktyki Pielęgniarskiej. Pielęgniarka po studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz po specjalizacji ma prawo wystawić skierowanie na wykonanie określonych badań diagnostycznych, w tym diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań stanowiących podwyższone ryzyko dla pacjenta. Obecnie pielęgniarki mają również prawo do kształcenia podyplomowego, na podstawie

ustawy z 15 lipca 2011 roku o zawodach pielęgniarki i położnej, gdzie ustawodawca określił takie sposoby kształcenia podyplomowego, jak: szkolenie specjalizacyjne, kurs specjalistyczny, kurs doszkalający, kurs kwalifikacyjny. Każda specjalizacja ma na celu pogłębienie wiedzy pielęgniarki oraz uzyskanie umiejętności w określonej dziedzinie pielęgniarstwa.

Współczesne pielęgniarstwo kieruje uwagę przede wszystkim na ciągły rozwój kompetencji zawodowych, co w głównej mierze przekłada się na posiadaną wiedzę, kwalifikacje, a także umiejętności świadczenia wysokiej jakości opieki pielęgniarskiej.

Pielęgniarki i położne są wciąż na ciele listy zawodów zaufania publicznego. Nie zawsze tak było.

Oczekiwania społeczeństwa wobec zawodu pielęgniarki i położnej są bardzo wysokie. Pandemia zmieniła rzeczywistość, w której pielęgniarka i położna pełnią swoje funkcje zawodowe, zmieniła zawód pielęgniarki i położnej. Wcześniej pielęgniarka była postrzegana jako służba pacjentowi, podległa lekarzowi, kojarzona z misją i powołaniem. Dziś jest samodzielnym członkiem zespołu terapeutycznego w systemie zdrowia, który dzięki wiedzy i doświadczeniu zawodowemu ma ogromny wkład w proces leczniczy chorego. Wysoka ocena pielęgniarstwa i położnictwa wiąże się z niezwykle ważną rolą, jaką pełnią reprezentanci tego zawodu w systemie. Sprawują jednocześnie kilka funkcji: opiekuńczą, terapeutyczną, leczniczą, edukacyjną, promocyjną oraz naukową.

Wspomnieć należy, że o profesjonalizacji pielęgniarstwa i położnictwa mówić możemy dopiero od przełomu XIX i XX wieku. Wówczas opieka pielęgniarska i położnicza zaczęła być profesjonalną, tracąc charakter charytatywno-społeczny. To czas, w którym rozpoczął się postęp kształcenia zawodowego pielęgniarki i położnej, nastąpił rozwój pielęgniarstwa i położnictwa jako zawodu zaufania społecznego. Ten rozwój trwa do dziś i sukcesywnie postępuje.

I Ogólnopolska Konferencja Warszawskiej Uczelni Medycznej „Współczesna pielęgniarka i położna w dobie aktualnych potrzeb zdrowotnych i zagrożeń” staje się przyczynkiem do dyskusji na temat aktualnej sytuacji i przyszłości pielęgniarek i położnych w polskim systemie edukacji wyższej oraz ochrony zdrowia.

Pierwsze wnioski, które sformułowano w podsumowaniu forum, to: konieczność rozszerzenia standardów kształcenia o zagadnienie z podstaw informatyki dla pielęgniarek i położnych oraz postulat wprowadzenia interdyscyplinarnych przedmiotów w kształceniu studentów wydziałów medycznych i nauk o zdrowiu. Idea ta dotyczy centralnego prowadzenia na wszystkich uczelniach medycznych państwowych i prywatnych zajęć wspólnych dla przyszłych lekarzy, pielęgniarek, ratowników medycznych. Celem takiego rozwiązania jest wskazanie już na poziomie studiów, że medycy tworzą zespół terapeutyczny, którego podstawą jest partnerstwo i współpraca.